

DANSMUZIEK EN POPULAIRE MUZIEK VOOR 1930

‘Liedjeszangers, Harmonikaspelers en Tamboerijnvirtuoozen’

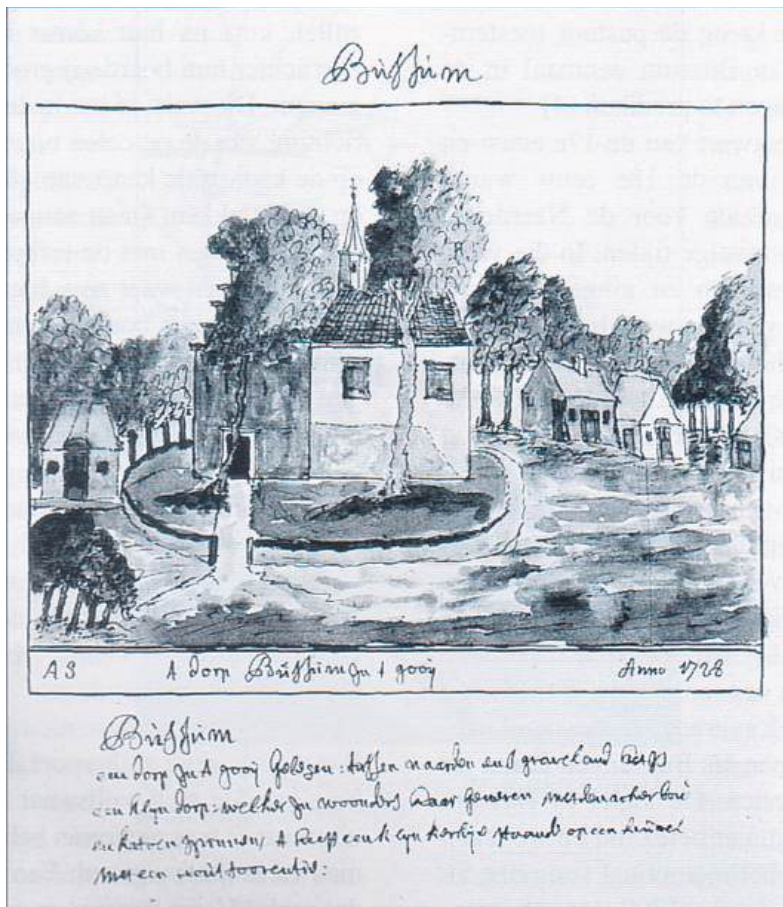
Aan de textielkoopman Andries Schoemaker (1637-1735) danken we een beschrijving van ‘dansmuziek’ in Bussum in de vroege achttiende eeuw. Schoemaker bezocht in de jaren twintig van de achttiende eeuw bijna alle steden, dorpen en gehuchten van Nederland. Tijdens zijn reizen maakte hij beschrijvingen met allerlei historische en culturele bijzonderheden van de plaatsen die hij aandeed. Hij illustreerde zijn beschrijvingen met tekeningen, die vaak in kleur werden uitgevoerd.

In Bussum maakte hij in 1728 een (ingekleurde) tekening van de voormalige Vituskapel en beschreef hij het ‘jongspel’, waarbij de ongehuwde jongens dansen met de ongehuwde meisjes. De muziek werd verzorgd door vier vrouwen, die trommelden en klepperden met een lange sleutel. Niet bepaald een dansorkest, maar wel een ritmesectie die dansen mogelijk maakte.

Negentiende eeuw

In de negentiende eeuw werd er in de zalen van de herbergen (De Roozenboom, ‘t Zwaantje, Jan Tabak en De Gooische Boer) dikwijls gedanst. Welke musici daarbij de muziek maakten, is slechts in een enkel geval bekend. We weten dat de Hilversummer Piet de Speulman rond 1850 in ‘t Zwaantje voor de muziek zorgde. Hij speelde viool en harmonica en was in Bussum behoorlijk populair.

In de tuin van het in 1874 gebouwde hotel Nieuw-Bussum werd dikwijls gedanst bij de

■ Later gemaakte niet ingekleurde kopie van de tekening die Andries Schoemaker in 1728 maakte van de Vituskapel.

toneeluitvoeringen hadden ‘bal na’. ‘s Zomers kon er vaak ook in de tuin van Concordia gedanst worden.

Twintigste eeuw

Doordat Bussum rond 1900 langzamerhand veel welgestelde inwoners had, werd het ook voor straatmuzikanten een interessant werkterrein. De Historische Kring Bussum heeft twee foto's van straatmuzikanten uit die tijd in zijn archief: de ene is ge-

■ Straatmuzikanten in de tuin van de Rozenboom 1900.

muziek van een strijke. In 1897 werd het concertgebouw Concordia gebouwd, dat tevens als schouwburg in gebruik was. Zowel uitvoeringen van serieuze muziek als van amusementsmuziek vonden hier plaats en alle

nomen in de tuin van De Roozenboom en de andere op de Vlietlaan. In 1902 stelt een ‘Buurman v/d Veerkamp’ (het terrein waar zich nu de Wilhelminakerk en het Wilhelminaplantsoen bevinden) in een ingezonden brief in

■ Italiaanse straatmuzikanten in 1902.

de Bussumsche Courant geërgerd vast, dat ten tijde van de kermis tal van ‘Boendermakers, Liedjeszangers, Planeettrekkers, Harmonikaspelers en Tambourijnvirtuoozen’ met hun woonwagens in Bussum opdoken, die met de kermis eigenlijk niets te maken hadden.

Op de kermis stond in 1907 ‘De Smet’s Ronde Danssalon, met Elektriciteit verlicht en maar liefst 300 bekleede stoelen, een spiegelgladde Dansvloer en een Orchestrion (een soort draaiorgel-zonder-wielen) met 100 verschillende dansstukken, sterk 32 muzikanten.’

Zangers

Vanaf 1914 trok het Bussumse echtpaar Hens en Bien Clinge Doorenbos regelmatig op de mo-

ZOMER-AVONDFEESTEN. GEBOUW „CONCORDIA“ BUSSUM.

■ Impressie van een dansavond in de tuin van Concordia in 1923.

tor met zijspan het land in om hun zelfgeschreven, op de actualiteit inspelende liedjes ten gehore te brengen, waarbij Bien Hens op de piano begeleidde. Zij traden uiteraard ook in Naarden en Bussum op. Hens en Bien zouden tot 1940 met hun liedjes door het land blijven trekken. Hun collega Jean-Louis Pisuisse

den ook met enige regelmaat revues op de planken.

Jazzband

In het begin van de twintigste eeuw waaide een nieuwe muzieksoort uit Amerika over naar Europa: de jazz. Vanaf 1915 werd ook in Bussum in advertenties van Concordia en andere dansgelegenheden steeds vaker vermeld dat een ‘jazzband’ de muziek verzorgde. Een bekende Bussumse jazzband die vaak in Concordia optrad was The Jolly Jokers. Ter gelegenheid van zijn eenjarig bestaan verzorgde deze band op zondag 24 januari 1926 in Concordia ‘s middags en thédantsant en ‘s avonds een soiree-dantsant, waarvan de opbrengst ten goede kwam aan de slachtoffers van de rampzalige overstromingen van de Maas eerder die maand.

(Een volgende keer over hoe het na 1930 verder ging.)

Bron: Eric Bor, ‘Amusementsmuziek in Bussum’ in: *Bussums Historisch Tijdschrift* jg.39, nr.1 (april 2023) pp.10-17

Eric Bor

■ Hens en Bien Clinge Doorenbos omstreeks 1914.